

Täysistunto

Torstai 24.3.2022 klo 16.01—18.15

2.1. Suullinen kysymys määrärahojen kohdentamisesta kriisiaikana (Mikko Lundén ps)

Suullinen kysymys SKT 48/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Kysymyksiin. — Edustaja Lundén.

Keskustelu

16.02 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeri Saarikko totesi muutama päivä sitten, että jokaisen suomalaisen on varauduttava tinkimään elintä-sostaan tässä maailmantilanteessa. Suomen eduskunnan tärkein tehtävä on kuitenkin varmistaa, ettei tinkiminen ole suomalaisille kohtuutonta eikä epäoikeudenmukaista. Hallitus nimittäin nyt kohtelee suomalaisia epäoikeudenmukaisesti. Samaan aikaan, kun suomalaisia kehoitetaan varautumaan vyön kiristykseen, hallitus kohdentaa lisäresursseja muun muassa Afrikkaan, ilmastokehitysapuun — jopa tuplaten sen. Suomalaiset nuolevat näp-pejään, eikä helpotusta esimerkiksi kuljetusyrittäjille ja kansalaisille bensapumpulla näy. Arvoisa ministeri Saarikko, miksi ette leikkaa toissijaisista ja jopa haitallisista menoista ja kohdenna niitä tässä tilanteessa suomalaisten pärjäämiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.03 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhe-mies! Ensiksi toivon, että myös kehitysyhteistyöstä vastaava ministeri Skinnari saa vastata tähän kysymyksessä olleeseen väitteeseen, joka liittyi näiden asioiden vastakkainasette-luun.

Hallitus teki linjauksia useampi viikko sitten, ja ne realisoituvat tuota pikaa eduskun-taan esityksiksi, jotka liittyvät tämän energianhinnan nousun vaikutuksiin kansalaisiin. Kohdistimme suurimmat ratkaisut nimenomaan työmatkaliikkujiin ja työmatkaliikenteen verovähennyksiin. Tämä on varmasti monen suomalaisen mielestä riittämätön ratkaisu, mutta se oli ensisijaisuusjärjestyksessä meille tärkein päätös.

Toinen iso kokonaisuus liittyy nyt kuljetusalaan, joka on väistämättä ahdingossa tällais-ten energianhintojen äärellä, varsinkin kun sopimushinnoittelussa tuo hintojen nousu ei kuljetusalalle vielä näy. Tätä ratkaisua hallituksen piirissä parhaillaan valmistellaan, mikä olisi nopeimmin vaikuttava ja tehokkain keino kuljetusalan tueksi.

Ymmärrän hyvin, että monen suomalaisen arki on tällä hetkellä kohtuuttoman vaikeaa taloudellisesti, ja siksi olen tyytyväinen, että esimerkiksi perusturvaa on tällä vaalikaudel-la paljon vahvistettu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Katsotaan, jos myös ministeri Skinnari saisi tässä mahdollisuuden. — Edustaja Lundén.

16.05 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallitus ei ole valmis peruuttamaan tuumaakaan maailman kunnianhimoisimmasta ilmastopolitiikastaan, ei edes silloin, kun Venäjän sotatoimet tuntuvat rajusti suomalaisten arjessa.

Monissa Euroopan maissa, viimeisimpänä Ruotsissa ja Saksassa, polttoaine- ja energiahintoja kompensoidaan suoraan kansalaisille ja veroja lasketaan, jotta hintakriisistä päästään yli. Tällainen on isänmaallista politiikkaa. Täällä ei ota selvää edes siitä, nostaako hallitus polttoainehintoja entisestään vai ei. Ilmastoministeri Kari juuri sanoi, että jakeluvelvoitteen kiristys säilyy ja liikenteen päästökaupan valmistelu jatkuu. Ministeri Saarikko puolestaan sanoi, että jakeluvelvoitetta voisi ehkä alentaa väliaikaisesti. Ota tästä nyt sitten selvää.

Arvoisa ministeri Saarikko, milloin oikeasti autatte suomalaista ja kohdennatte maailmanparantamiseen menevät sadat miljoonat suomalaisille? [Jukka Gustafsson: Täällä elää maailman onnellisin kansa!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.05 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on selvästi ollut väärä ymmärrys. Olen nimittäin käsittänyt niin, että perussuomalaisetkin ovat joutuneet tarkistamaan omaa linjaansa, joka on perustunut loputtomalle kritiikille hallituksen ratkaisusta satsata Suomen energiaomavaraisuuteen ja uusiutuviin energioihin. Nyt nimittäin on niin, että pelkästään vakava ilmastonmuutos ei ole tuohon keskeinen syy, vaan syynä on perusteltu tarve katkoa Suomen ja koko Euroopan energiariippuvuus Venäjästä. Ettekö te olekaan tästä tarpeesta samaa mieltä?

Nämä ovat nimittäin niitä ratkaisuja, joiden ääressä on vain pakko toimia. Siksi tämä hallitus kohdistaa tänä vuonna uusiutuvan energian investointeihin ja samalla Suomen omavaraisuuteen historiallisen paljon rahaa, ja me joudumme tekemään näitä ratkaisuja myös lisää, jotta me katkomme energiariippuvuuden Venäjästä — se on Suomelle strateginen ja tärkeä valinta. Onneksi työ tässä on hiukan vähäisempi urakka kuin monelle Keski-Euroopan maalle, ja tuo työ on onneksi Suomessa aloitettu hyvissä ajoin. Tämän politiikan takana on perusteltua seistä etenkin näinä aikoina, kun kyse on myös Suomen turvallisuudesta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

16.07 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Monesta puolueesta on kuultu Ukrainan sodan syttymisen jälkeen, että tärkeysjärjestykset ovat menneet uusiksi. Perussuomalaisten sen sijaan ei ole tarvinnut muuttaa tärkeysjärjestyksiä — tällä hetkellä se nähdään erityisen hyvin.

Se, että valtiovarainministeri viittaa siihen, että esimerkiksi sinne Afrikan ilmastorahotukseen täytyy nyt lisätä rahaa eli uudelleenkohdentaa, kuten hallitus on sanonut, on nimienomaan pois jostakin muualta. Te teette poliittisia päätöksiä allokaatiolla, jakamalla rahaa eri kohteisiin, tilanteessa, jossa Suomen omat kansalaiset kärvistelevät nousseiden hin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

tojen kanssa, miettivät, miten he tulevat toimeen, kuljetusyrittäjät taistelevat kohonneiden hintojen kanssa, ruoantuotanto on kriisissä, epävarmuus kasvaa. Se, että te päätätte uudelleenkohdentaa Afrikan ilmastotoimiin lisää rahaa, on poliittinen valinta. Arvoisa valtiovarainministeri Saarikko, voisitteko nyt ilman virkakieltä vastata kansalaisille: Miksi hallitus ei kykene peruuttamaan tällaisia päätöksiä tällaisissa oloissa? Miksi se ei kykene laittamaan tärkeimpiä asioita ensin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ottaako ministeri Skinnari? [Oikealta: Se kysymys oli Saarikolle!]

16.08 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja! Olemassa olevat ilmastohaasteet eivät ole kadonneet minnekään, päinvastoin. On totta, että tämä hallitus ja itse asiassa suuri osa maailmasta Pariisin sopimuksella ja muilla sitoumuksilla ovat sitoutuneet siihen, että taistelemme ilmastomuutosta vastaan ja samalla taistelemme siitä, että ei synny nälänhätää ja ei synny pakolaisuutta. Minä luulen, että meillä on tässä, arvoisa edustaja, aivan yhteinen tavoite.

Ja toiseksi: Me emme ole laittaneet mitään uutta rahaa minnekään, päinvastoin. Me toimimme kehyksien sisällä, me teemme paljon sijoitusmuotoista toimintaa.

Ja kolmanneksi: tässä aukeaa valtavat mahdollisuudet suomalaisille yrityksille ja suomalaiselle työlle maakunnissa ympäri Suomea tehdä niitä ratkaisuja, joilla me elämme tulevaisuudessa ja joilla meidän lapsemmekin saavat leipänsä niistä yrityksistä. [Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Savio.

16.09 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen on kiinnitettävä nyt huomio perusasioihin. Sen on muun muassa huolehdittava elintarviketuotantoketjun toimivuudesta. Polttonesteiden hintojen alentamiseksi on toistaiseksi luovuttava jake-luvelvoitteesta. Huoltovarmuuskeskuksen johdon ja vastaavan ministerin on puolestaan varmistettava varmuusvarastojen riittävyys, jotta kevään 2020 virheet eivät toistu.

Arvoisa puhemies! Toivon lisäksi valtiojohdon tekevän jatkuvaa aktiivista taustatyötä Suomen Nato-jäsenyyden edistämiseksi. On myös aiheellista käynnistää irtautuminen jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta. Venäjän kansalaisten Suomessa tekemät kiinteistökaupat on käytävä tarkoin läpi ja purettava tarpeen mukaan. Kaksoiskansalaisuuksia on tarkasteltava kriittisesti ja rajaturvallisuutta parannettava Venäjän tai Valko-Venäjän alueelta mahdollisesti lähetettävien siirtolaisvirtojen varalta. Kysyn: onko hallitus varautunut ja ryhtynyt näihin Suomen ja suomalaisten turvallisuutta parantaviin toimenpiteisiin?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministerin sijainen Saarikko.

16.11 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajan kysymys oli hyvin laaja. Yhdyn kuitenkin sen perusajatteluun: on keski-tyttävä nyt aivan ydinasioihin, ja niistä kaikkein tärkein on suomalaisten turvallisuus. Ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

kyllä, hallitus työskentelee tämän eteen joka päivä, joka ikinen valtioneuvoston jäsen omalla vastualueellaan.

Ennen kaikkea tärkeintä on tietenkin nyt Puolustusvoimien määrärahojen riittävä turvaaminen tässä tilanteessa, mutta turvallisuus on paljon muutakin. Edustaja, nostitte esiin esimerkiksi suomalaisen ruoan ja energian. Olemme tehneet ratkaisuja siitä, miten maataloudelle kohdistetaan nyt hätäapuna valtion ratkaisuna akuutin kassakriisin vuoksi lisäeuroja, ja lisäksi tarvitaan markkinat, kauppa ja teollisuus mukaan. Energian osalta tulemme tekemään vastaavia päätöksiä, ja myös jakeluvälvoite hyvin monimutkaisena asiana on pöydällämme. Emme halua vaarantaa investointeja, joita siihen on liittynyt.

Tässä yhteydessä haluan myös lausua kiitoksen ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajalle, joka on omilla kannanotoillaan nähnyt tilanteen: vihreä siirtymä on nyt pakollinen. Tunistan tämän kannanoton viisauden, johon myös hallituksen politiikka perustuu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Antikainen.

16.12 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Moni Euroopan maa kompensoi kohonneita energian hintoja, viimeisimpänä Saksa. Se antaa kansalaisilleen 300 euroa sekä ylimääräisen 100 euron lapsilisän. Monet muutkin Euroopan maat tekevät tätä paitsi Suomi — siis te, hallitus.

Arvoisa puhemies! Milloin te, arvoisa hallitus, toimitte näin? Milloin te autatte suomalaisia ihmisiä? Oletteko valmiita esimerkiksi laskemaan polttoaineveroa tai esimerkiksi poistamaan dieselin käyttövoimaveron? Toivon nyt selkeitä vastauksia tähän hyvin yksinkertaiseen kysymykseen. — Kiitos. [Eduskunnasta: Kuultiin tiistaina, ettei ole keinoja!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.13 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus Suomessakin on tehnyt päätöksiä energiahintojen nousun vuoksi. Niistä tärkein ja suurin ratkaisu on ollut verotukseen liittyvä työmatkavähennys autoa työmatkalla käyttävien suomalaisten arjen lisäeurojen turvaksi.

Mitä tulee esimerkkiinne Saksasta, moni maa on huomattavasti enemmän riippuvainen Venäjältä tuodusta energiasta, etenkin maakaasusta, myös kotitaloudet. Tuo hinnannousu on ollut noin kymmenkertainen. Meidän onnemme tässä muutoin hyvin vaikeassa tilanteessa on se, että energiaratkaisumme eivät ole perustuneet niin vahvaan riippuvuuteen Venäjästä eivätkä muutenkaan vaikkapa kotitalouksien osalta erityisesti maakaasuun.

Toinen seikka, joka on väistämättä todettava: Meidän valtiontaloutemme tilanne ei välttämättä ole laisinkaan niin hyvä kuin monen verrokkimaan, jotka kysymyksessä nostitte esiin. Taustalla on 15 miljardin velka koronasta. Näille kriisitoimille tuon vaikean ajan yli oli laaja tuki eduskunnassa. Emme ole sulkeneet pois jatkotoimia, mutta me etenemme kiireellisyysjärjestyksessä. Nyt pöydällä ovat kuljetusalan kysymykset.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sankelo.

16.14 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä vaikealla hetkellä on osattava priorisoida menoja. [Ben Zyskiewicz: Tästä on kysymys!] Nyt tarvitaan panostuksia turvallisuuteen, huoltovarmuuteen ja ruoantuotannon turvaamiseen, ja kokoo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

mus tukee näitä kokonaisuuksia, kunhan tulee järkeviä, perusteltuja esityksiä. [Ben Zyskowicz: Ja jostain pitäisi myös vähentää!]

Hallitukselta on tulossa esitys maataloustuotannon turvaamiseksi. Kansalaisten elintarvikkeiden saatavuus on turvattava kaikissa olosuhteissa. Tarvitaan markkinoiden omia toimia, huoltovarmuustukea ja energiaveron palautusjärjestelmän kehittämistä. Tämä järjestelmään itse asiassa on hyvin oikeudenmukainen tapa tukea aktiiviviljelyä eli niitä viljelijöitä, jotka oikeasti tuottavat elintarvikkeita. Palautusjärjestelmä ei kuitenkaan tällä hetkellä kokonaisuudessaan toimi. Esimerkiksi maatalousurakointi ei kuulu tämän järjestelmän piiriin. Kysyisinkin: onko tarkoitus parantaa tätä järjestelmää myös tältä osin, jotta kasvukauden kylvöt voidaan toteuttaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Leppä.

16.15 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sankelo on asian ytimessä. Me viime viikolla päätimme hallituksessa tuosta paketista, jonka reunaehdot nyt sitten eilen komissio julkisti, sen, minkälaisin reunaehdoin koko Euroopassa näitä toimia huoltovarmuuden, ruoantuotannon, edellytysten turvaamisessa tehdään. Siellä on paljon joustoja asioissa, joihin me lähdimme alun alkaen näitä joustoja hakemaan, ja nyt meillä on tämä tieto, mitä ne ovat. Nyt meillä on viimeistelyssä tuon paketin yksityiskohdat, ja ne mainitsemanne toimenpiteet ovat kaikki harkinnassa.

Nyt en tässä kohdassa vielä voi sanoa, kun tuo valmistelu on kesken, mitä lopuksi valitaan, mutta siinä on kolme periaatetta: yksi on nopeus — nopeasti pitää myöskin saada nyt sitten rahat tilille — sitten ovat ne toimenpiteet, joita meillä nyt on käytössä, eli nykyiset mekanismit, joiden kautta se tapahtuu, ja kolmas on se, että se menee ruoantuotantoon. Ne ovat ne kolme periaatetta, joilla tämän yksityiskohtia valmistellaan, ja toivon mukaan pysymme sen lähiaikoina myöskin julkisesti kertomaan, mitä se sisällään pitää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi.

16.17 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minulta kysyttiin äskettäin, että jos on kriisi, eikö silloin maailmaa syleilevät asiat kannattaisi unohtaa ja keskittyä oman maan hyvinvointiin ja toimivuuteen. Suomi on moneen Euroopan maahan verrattuna hyvin laaja maa, ja siksi täällä tulee enemmän kuin muualla Euroopassa varmistaa edullisen polttoaineen saatavuus, jotta ihmisten ja tavaroiden liikkuminen onnistuu — sähköllä Suomen rekat eivät kulje. Arvoisa valtiovarainministeri, mitä sanon kuljetusyrittäjälle, joka kysyi minulta, eikö Suomen hallituksen pitäisi kriisiaikana tukea oman maan kulkemista ja kuljetusten huoltovarmuutta tekemällä kaikkensa, jotta polttoaine pysyy järkevän hintaisena, eikä keskittyä juuri silloin parantamaan maailmaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.17 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kuljetusyrittäjille — sille, joka teille kysymyksen esitti, ja muille — voin kertoa, että hallitus valmistelee nyt näitä keinoja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

Yhtenä vaihtoehtona on keskittyä ratkaisemaan tämä jakeluvuorituksen kautta väliaikaisella alentamisella. Se ei ole ongelmaton, koska aiheeseen liittyy myös paljon investointeja ja tärkeä tulevaisuuden suunta liikenteen päästöttömyydestä.

Toinen tapa on aikaisemmin koronakriisistä tutun kustannustuen kaltainen suora tuki yrityksille. Siinäkin olisi tärkeää kuitenkin huolehtia, että maksatus onnistuisi nopeasti.

Kolmas tapa on varmistaa, että tämä akuutti kassakriisi ei ole kaatamassa yrityksiä turhaan, ja myös lainavaltuuksien avulla auttaa yrityksiä.

Näitä keinoja me valmistelemme työ- ja elinkeinoministeriön ja muiden ministeriöiden kanssa, ja varautumisen ministerityöryhmä tätä kokonaisuutta käsittelee.

Mutta, hyvä edustaja, osuutenne ”maailman syleilystä”: Tämä kaikki on edessämme juuri siksi, että tämä Suomi ei ole saari vaan meihin vaikuttavat maailmanmarkkinahinnat öljyssä ja muualla energiassa, ja me emme ole myöskään yksin, vaan Ukrainan hätä on myös meidän hätämme. Maailmaa syleilevää, oikeaa politiikkaa on auttaa Ukrainaa ja myös sieltä pakenevia ihmisiä. [Ben Zyskowiec: Hyvä, ja mistä vähemmän tärkeästä te siten säästätte?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kotiaho.

16.19 Jouni Kotiaho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Matti Vanhanen: Mikrofoni.

No niin, kuuluuko nyt?

Arvoisa puhemies! Hallituksella onneksi on nyt ajatus muuttumassa huoltovarmuuden varmistamiseksi, hyvä niin. Mutta nämä ovat vain puheita, eivät tekoja.

Kuljetuselinkeinosta on puhuttu — nyt otan sen esimerkiksi — sen jatkumisen varmistamisesta. Puut ja turpeet jäävät ajamatta ja hakkeet tekemättä, jos ei päätöksiä tehdä nopeasti. Nyt tarvitaan kiireisiä tekoja eikä vain suunnitelmia ja puheita. Tuleeko nopeita päätöksiä, ministeri Lintilä? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Lintilä.

16.20 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin kuin tässä salissa on useamman kerran käyty läpi, kyllä tämä tilanne tiedostetaan hyvin ja päätöksiäkin tulee. Ja tietysti niitten tekninen toteutus kestää, se vaatii sen oman aikansa, mutta sen sanon suoraan, että ei ole olemassa mitään yhtä helppoa keinoa. On viitattu jakeluvuorituksiin, että sitä kautta tuotaisiin ratkaisu tähän tilanteeseen. Ei se tule kompensoimaan tätä tilannetta, mitä näitten hintojen nousun kannalta on tapahtunut. [Juha Mäenpää: Verot pois!]

Ainut sellainen, voisiko sanoa, tilanteeseen nopeasti vaikuttava tekijä olisi se, että ne yhtiöt, joilla ei ole kuljetussopimuksessa indeksitarkistusta hintojen osalta — vetoaisin hyvin vahvasti siihen osapuoleen — ottaisivat sopimukseen tämän mukaan. Meillä taitaa olla noin 60 prosenttia yrityksistä, joilla on sopimuksissa indeksiehto, mutta liian moni on ilman sitä. Ja hyvin vakavasti vetoan näihin yhtiöihin, että ottakaa indeksiehto sopimukseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.